

Elämä pitenee – pysykö tutkimus perässä?

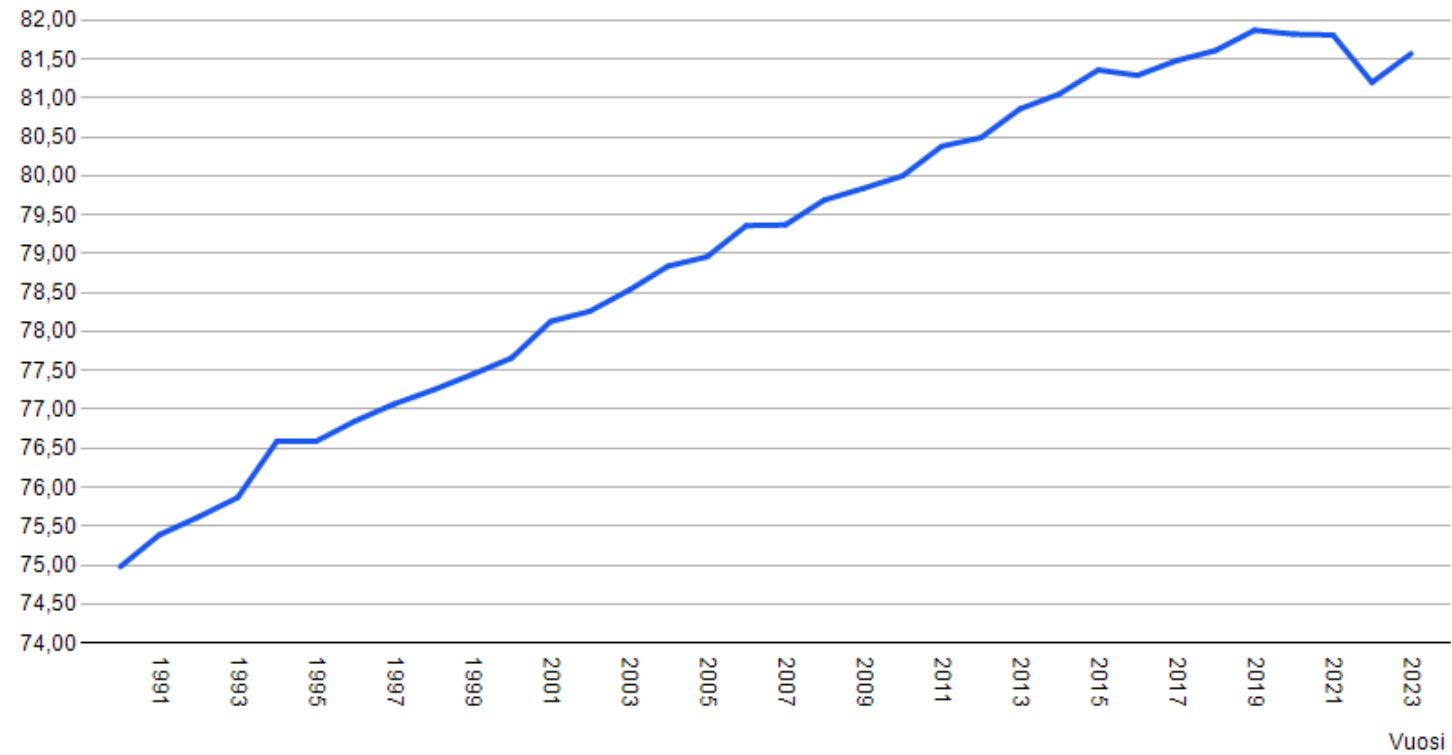
Marja Jylhä

Tietoarkisto 2024 –seminaari 21.11. 2024

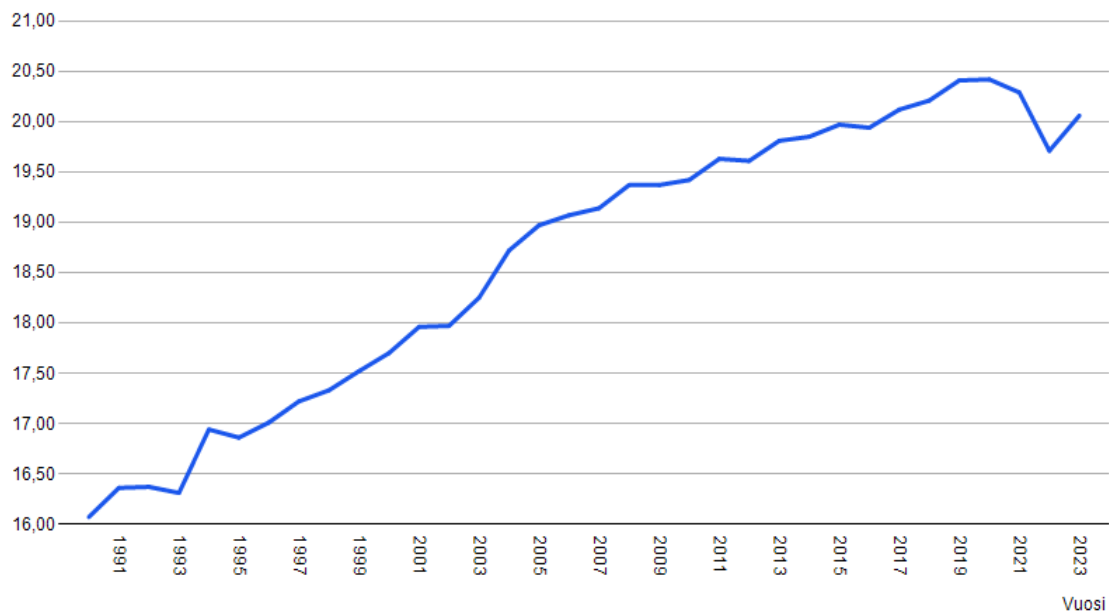
Elämä pitenee

Elinajanodote 1990-2023

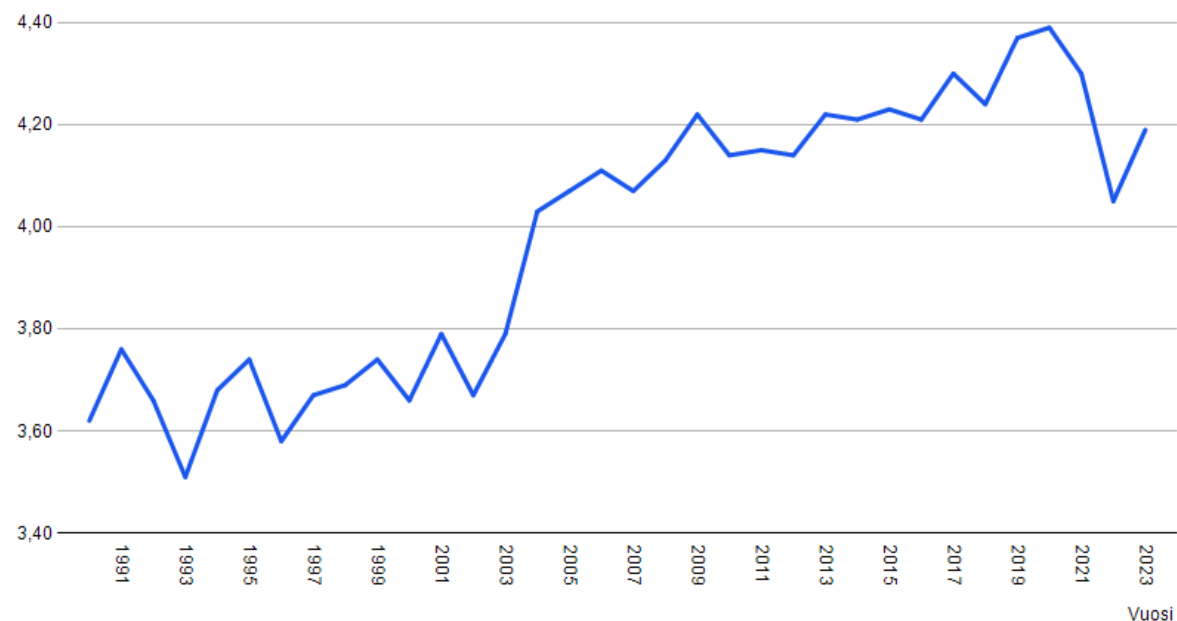

Vanhuus pitenee

Elinajanodote 65-vuotiaana 1990-2023

Elinajanodote 90-vuotiaana 1990-2023

Tulevaisuus:

Vaupel 2021: enemmistö 2000-luvulla syntyneistä elää satavuotiaiksi

Arias 2013: Syövän eliminoiminen kokonaan toisi 3.2. lisävuotta, sydänsairauksien eliminoiminen 5.5 lisävuotta

Olshansky 2024: Korkeintaan 15% naisista ja 5 % miehistä elää satavuotiaiksi. Rikkaissa maissa eliniän odote tuskin kasvaa paljoa, ellei itse biologiseen vanhenemisprosessiin opita puutumaan.

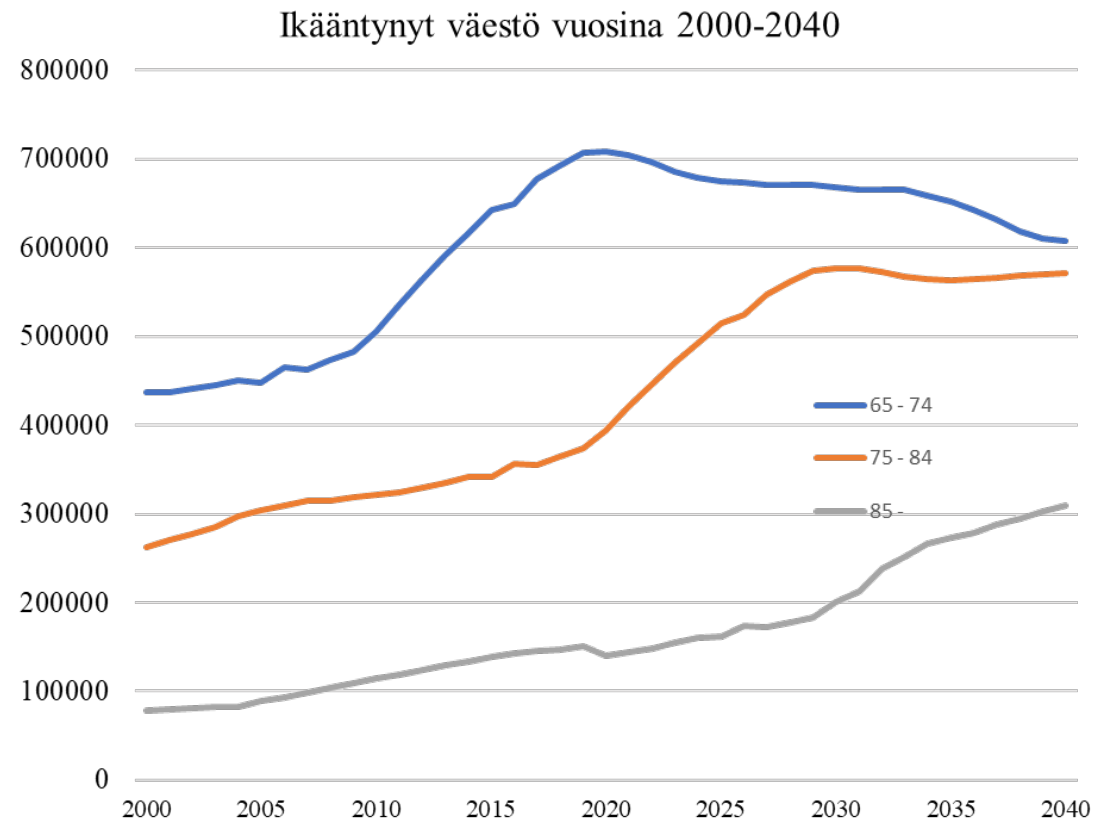
lääkkäiden ihmisten **lukumäärä** kasvaa nopeasti.

Mutta myös keski-ikä pitenee: (ainakin) 65-75-vuotiaat ovat

- fyysisesti ja psyykkisesti parempikuntoisia
- aktiivisempia
- koulutetumpia
- kykenevämpiä

kuin samanikäiset parikymmentä vuotta sitten

- kuuluvat keski-ikäisiin paremmin kuin vanhoihin
- Uusi **myöhäiskeski-ikä** elämänvaihe - lahjaksi keinutuolin sijasta vaelluskengät
- *70 ei ole uusi 50. 70 on uusi 70!*

Suomessa on (Tilastokeskus 31.12. 2023)

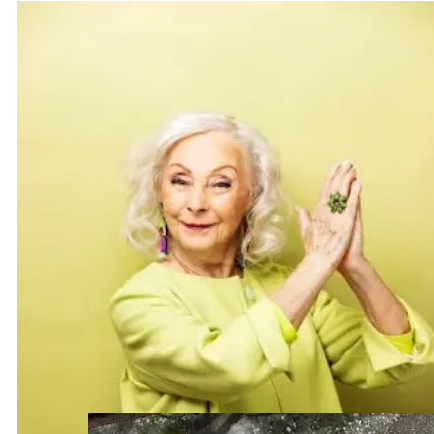
- 627 000 75 vuotta täyttänyttä
- 163 000 85 vuotta täyttänyttä vuonna 2040 322 000
- 1153 100 vuotta täyttänyttä vuonna 2040 2 600

Ikääntyneet? Ikäihmiset? Huoltosuhte?

- Google: *Tilastollisesti Suomessa ikääntyneiksi luokitellaan 65 vuotta täyttäneet henkilöt. Luokittelu perustuu siihen, että 65 vuotta on yleinen eläkeikä. Kaikkien hyväksymää määritelmää sille, milloin vanhuus alkaa, ei kuitenkaan ole, koska tilastollinen ikääntymiskäsitys ei ole ainoa tulkinta vanhuudesta.*
 - Vuonna 2023 eläkkeelle siirryttiin keskimäärin 63,4-vuotiaana.
 - 65-74-vuotiaista melkein joka kymmenes oli työssä.
-
- Google: *Demografinen (tai väestöllinen) huoltosuhte ilmaisee, kuinka monta alle 15-vuotiasta ja 65-vuotta täyttänyttä on sataa 15 - 64-vuotiasta (työikäistä) kohti. Mitä enemmän on lapsia ja/tai eläkeikäisiä, sitä korkeampi huoltosuhteen arvo on.*
 - 15-64-vuotiaiden työllisyysaste noin 74%
 - 26% tästä ikäryhmästä siis kuuluu ”huollettaviin”.

”Ikääntyneet” yhtenäisenä ryhmänä?

- 65 vuotta täyttäneistä puhutaan usein yhtenä ryhmänä
- 65- 110 – vuotiaat vs. 0-45-vuotiaat?

Ikäihmiset kyselyissä, selvityksissä, tutkimuksissa

Useimmissa kyselyissä on / on ollut yläikäraja, 70, 75 tai korkeintaan 79 vuotta

- Puoluekannatuskyselyt, markkinatutkimukset
- Teosto ja musiikintuottajat
- Kirkon tutkimuskeskus
- Eva:n Arvo- ja asennetutkimus
- Verohallinto
- Eläkkeensaajien toimeentulo ja taloudellinen hyvinvointi (Eläketurvakeskus) (yläikäraja 85)
- Eläkeläisten talous ja vireys (Ilmarinen) : ” tulokset kuvaavat hyvin alle 75-vuotiaita yksityisen sektorin eläkkeensaajia”
- Useissa kyselyissä yli 65-vuotiaat raportoidaan yhtenä ryhmänä

Miksi ikäihmiset jätetään tutkimusten ulkopuolelle?

- Ei ole arvoja eikä asenteita?
- Ei ole väliä? Marginaalinen ryhmä?
- Eivät kykene vastaamaan?
- Eivät halua vastata - alhainen vastausprosentti?
- ”Ei haluta häiritä”

Mutta ikäsyrrjintää voi vastustaa

- isot toimijat poistaneet ikärajoja!

EOAK/6297/2023, 4.10.2023 Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Maija
Sakslin lausunto: ikääntyneiden oikeudet k 11/2023 vp, kertomus
vuodelta 2022.

Oikeusasiamies painottaa, että ikääntyneiden poissulkeminen kyselyistä ei ole perusteltua, vaikka digitaalisten menetelmien käyttö olisikin heille haastavaa. Tiedonkeruussa tulisi tarjota vaihtoehtoisia menetelmiä, kuten haastatteluja ja paperisia kyselyitä. Tietojen keräämisen kalleus ei saa olla syynä jättää ikääntyneitä huomiotta, sillä päätöksenteon on perustuttava kattavaan ja yhdenvertaiseen tietoon. ikääntyneiden näkemyksiä tulee kuulla erityisesti palveluiden suunnittelussa ja ympäristöä koskevassa päätöksenteossa..

Vuonna 2023

- Yle:n puoluekannatuskyselyssä (Kantar) ja HS:n puoluekannatuskyselyssä (Verian) nyt kaikki 18-vuotiaat ja sitä vanhemmat.
- Verian (ent. Taloustutkimus) poisti ikärajan myös itse säännöllisesti kokoamistaan aineistoista

Tervaskannot 90+ 1995-

Monitieteinen tutkimus pitkäikäisyydestä

tutkimuksen aloittivat Antti Hervonen ja Marja Jylhä
vastuullinen johtaja vuodesta 2021 alkaen Linda Enroth

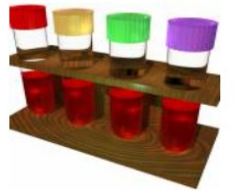

❖ Tutkimusteemoja ovat muun muassa

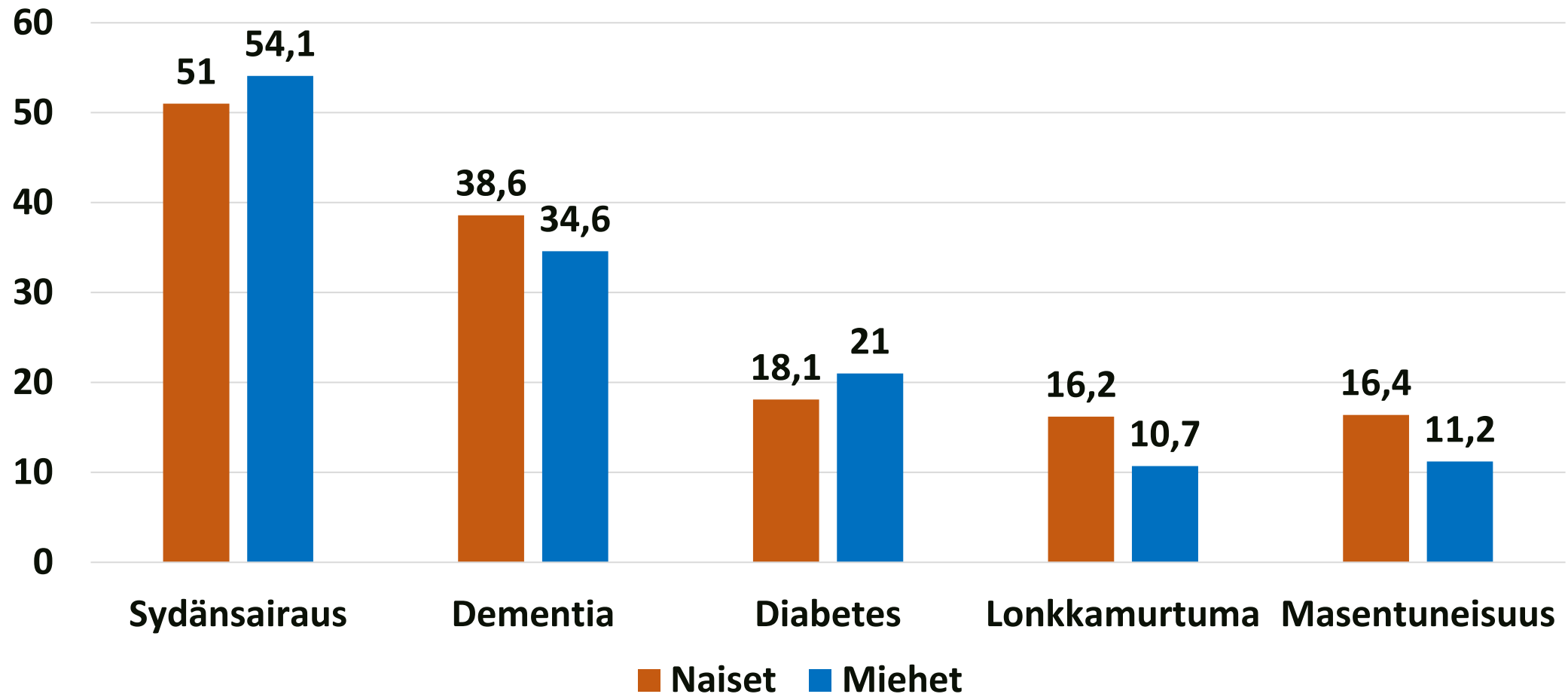
- Elämäntilanne: asuminen, avun tarve, yhteydenpito
- Terveys ja toimintakyky sekä niiden muutos ajassa
- Elämän kokeminen ja elämänlaatu
- Sosiaali- ja terveyspalvelujen käyttö sekä niiden ennustajat
- Vanhenemisen biologinen tausta

Osahankkeet

- ☐ **Postikyselyt kotona asuville** 1995, 1996, 1998, **kaikille** 2001, 2003, 2007, 2010, 2014, 2018 ja 2022 (n=10,000). **Linda Enroth**, Pauliina Halonen, Kristina Tiainen, Terhi Lampio, Jani Raitanen, Marja Jylhä
- ☐ **Elämäntarinahaastattelut** 1995, 2012 and 2023 (n=350). **Anu Siren**,
☐ Kirsi Lumme-Sandt, Katariina Tuominen
- ☐ **Terveystutkimus** 1998, 2000, 2010, 2014 and 2023 (n=650). **Juulia Jylhävä**, Saara Marttila, Laura Kananen, Maija Satamo
- ☐ Kaikkiin aineistoihin on yhdistetty **rekisteritiedot** sosiaali- ja terveyspalvelujen käytöstä, kuolinajasta ja lääkeostoista.

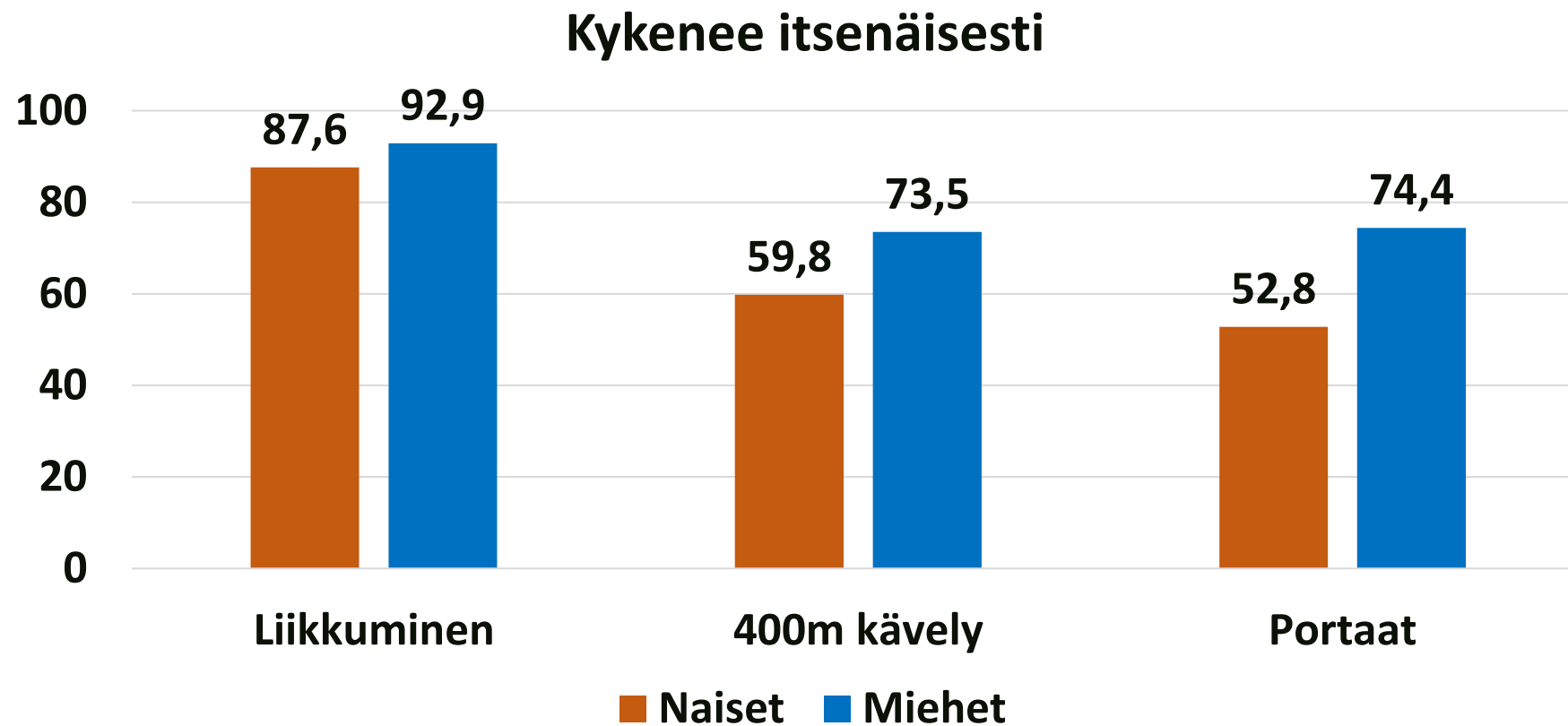

Sairastavuus

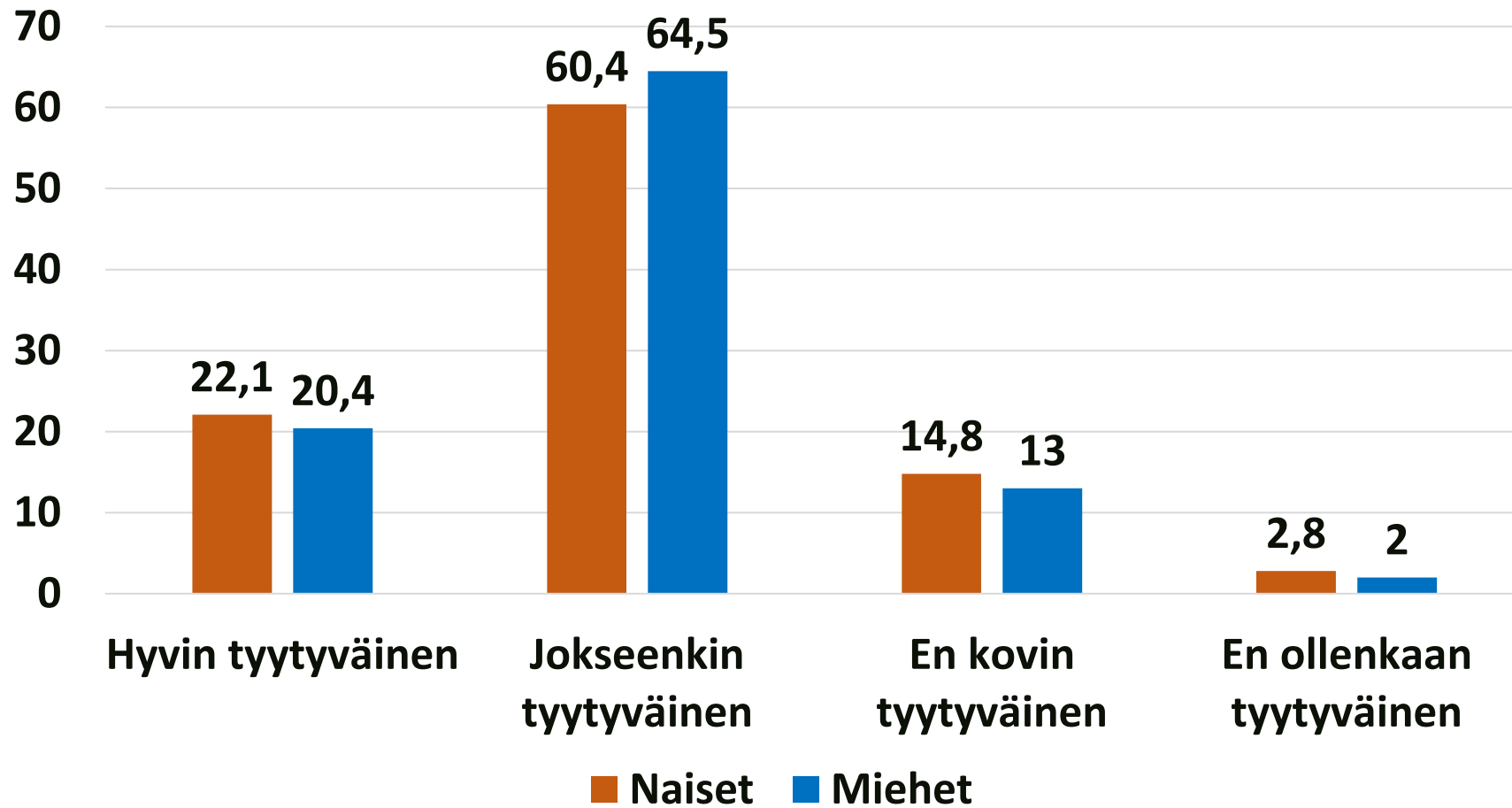
Enroth 2024

Toimintakyky

Enroth 2024

Tyytyväisyys nykyiseen elämään

Kyselytutkimukseen osallistujat 2001-2022

	Vuosi						
	2001	2003	2007	2010	2014	2018	2022
Tampereen 90+ -vuotiaat (N)	1129	1113	1147	1606	2056	2449	2705
Osallistujat (n)	892	961	944	1277	1637	1878	1990
Vastausprosentti (%)	84	86	82	80	80	77	74
Sijaisvastaajat (%)	24	22	17	18	18	13	12
Ikä, keskiarvo	92.3	92.4	92.6	92.6	92.6	92.7	92.7
Miehet (%)	19	20	20	19	23	26	28
Ympäri vuorokautinen hoito (%)	39	36	34	37	35	30	28

Mitä tarvitaan hyvin iäkkäiden onnistuneeseen postikyselyyn ?

- Paljon yhteistyötä eläkeläisjärjestöjen, palvelujen tuottajien, kotihoidon ja hoivakotien kanssa
- Paljon ennakkojulkisuutta
- Selkeä ja lyhyt kyselylomake
- Sijaisvastaajat
- (Helpompaa paikallisesti kuin valtakunnallisesti)

[Etusivu](#) / [Paikalliset](#)

Miten tervaskannot elävät Tampereella? Tutkijat odottavat vastauksia 90-vuotiailta ja vanhemmilta – "Ihmisillä on välillä aika kummallisia mielikuvia tästä ikäryhmästä"

Tiede ja teknologia

Tervaskannot: Tampereella asuu jo lähes 3000 yli 90-vuotiasta

Tampereella asuvien yli 90-vuotiaiden määrä lähentelee jo 3 000:ta. Suomessa elää tänään noin 60 000 yli 90-vuotiasta. Vuonna 2040 heitä arvellaan olevan jo yli 140 000.

Jaa

Tallenna

Kommentoi

★ TILAAJILLE

Yli 90-vuotiaiden tamperelaisten elämää kartoittavan tutkimushankkeen johtaja Linda Enroth sanoo säästötoimien näkyvän uusimman tutkimuksen tuloksissa. Muun muassa kotihoidon osuus on laskenut huolestuttavan paljon edelliseen tutkimukseen verrattuna. Enroth kuvattiin huhtikuussa 2022. KUVA: ERIKA AHOPELTO / AAMULEHDEN ARKISTO

yttää tutkimuksen kyselylomaketta. Taustalla professori Marja

ukaavassa ainutlaatuisesta kyselytutkimuksesta, ta 1995.

Tamperelainen
223.6. 2020

AL 22.9.2023

Tutkimuksella on kirittävää...

- Eläkeikäiset ja myös hyvin vanhat ihmiset ovat yhä suurempi osa suomalaisista, suomalaisista toimijoista, ja suomalaisesta mielenmaisemasta
- Ikäihmiset eivät ole erityisryhmä
- Enemmistö yli 85-vuotiaista on itsenäisiä aktiivisia toimijoita, jotka kykenevät vaikeuksista osallistumaan tutkimuksiin
- Jäsentyneempää tietoa ja tilastoja tarvitaan: 65-vuotiaat eivät ole samanlaisia kuin 95-vuotiaat
- Asuinpaikka, sukupuoli, sosiaaliluokka.... erottelevat kaikenikäisiä
- Tulevaisuus on vanhojen!

